

Sborníky z konferencí Slovenské sociologické společnosti k problémům komunistické výchovy mládeže

Významným krokem k prohloubení spolupráce vědeckovýzkumných pracovišť a SSM byla konference věnována sociologickým aspektům komunistické výchovy mládeže, která se konala v květnu 1972. Materiál z této konference byl publikován ve sborníku *Sociologické aspekty komunistické výchovy mládeže z hlediska SSM*.¹

Úvodní stať prof. J. Zvary *Vedoucí úloha strany v socialistické společnosti a SSM* je věnována otázkám formování socialistického uvědomění mládeže v naší společnosti. Autor se zde podnětně zabývá vedoucí úlohou KSC v tomto procesu všestranné výchovy mladé generace, kde důležitou roli hraje i SSM. V této souvislosti hovoří o náročném programu této organizace, jejímž zaměřením a přímo základním úkolem je právě komunistická výchova mládeže.

V následujícím příspěvku *Socialistický svaz mládeže a spolupráce se společenskorevními pracovišti* místopředseda SÚV SZM M. Schmidt zdůrazňuje význam společenských věd při vytváření systému práce s mládeží. Vyzdvihuje přínos sociologických výzkumů pro analýzu problematiky mládeže a současně i formuluje požadavky, které by tyto výzkumy měly splňovat.

Prof. F. Kahuda se ve své významné a podnětné stati zabývá problematikou integrálního přístupu a metod jednotlivých věd při vědeckém zkoumání člověka a vytyčuje zde otázku, jakou úlohu v tomto procesu hraje sociologie jako věda o společenských vztazích. Zdůrazňuje, že metodický postup zkoumání jakékoliv sociální skupiny musí vycházet z marxistických metodologických principů – tzn. z důsledného uplatňování třídního přístupu, který respektuje sociální odlišnosti členů socialistické společnosti podle jejich třídní příslušnosti.

Sociologickým aspektům zkoumání mládeže jsou věnovány i následující stati M. Slobody *Společenská aktivita mládeže*, J. Vítečkové *Některé všeobecné metodologické problémy analýzy organizace mládeže* a D. Holdy *Některé metodologické problémy výzkumů hodnotové orientace mládeže*.

Další příspěvky jsou věnovány otázkám mládeže a jejího vědeckého světového názoru.

K. Horák, vedoucí ideologického oddělení ÚV SSM, zdůrazňuje ve svém příspěvku *Účast SSM na socialistické výchově mládeže* význam sociologické výzkumné práce v této oblasti. Upozorňuje na problém formování třídního vědomí pracující mládeže a oceňuje snahu sociologie řešit závažné otázky v této oblasti. Příspěvek J. Suchého *Komunistický světový názor a mládež* se zabývá problémem utváření marxisticko-leninského postoje mladého člověka ke světu. Podle autora představuje proces osvojování komunistického světového názoru nejvšeobecnější formu kulturní komunikace člověka a lze ho chápat jako dialektickou jednotu výchovy a sebevýchovy, rozvíjející se na pozadí komplexního procesu osvojování si světa člověkem.

Problém vztahu mládež a světový názor analyzují ve svých příspěvcích autoři A. Fazík (*K otázkám životních cílů středoškolské mládeže*), A. Randlíková (*Sociologický průzkum kulturních zájmů mládeže*) a M. Schneider (*Některé poznatky z výzkumu religiozity mezi studenty pedagogických fakult*).

Tématu mládež a práce je věnováno několik příspěvků. Z nich je třeba zmínit se například o stati L. Macháčka *SSM a otázky profesionální socializace mládeže*. Autor konstatuje, že kromě školy, rodiny a pracoviště vzrůstá význam mládežnických organizací, které vedle svých reprezentativních funkcí plní stále více i funkci socializačně výchovnou. SSM tak může vhodně usměrňovat potřebnou profesionální orientaci mládeže. E. Freiová (*Mládež a práce v sociologických výzkumech socialistických zemí*) a D. Sagara, G. Blass (*Některé společné problémy profesionální socializace zemědělské mládeže*) se ve svých příspěvcích taktéž soustřeďují na problém profesionální socializace mládeže.

V závěru sborníku jsou uvedeny stati, které mají bezprostřední význam pro pracovníky zabývající se výchovným procesem mládeže v praxi. K. Vítek, V. Vítková (*K otázkám kauzality juvenilní delikvence*) a J. Syrovátková (*Některé sociální a osobnostní rozdíly mezi delikventními a nedelikventními chlapci*) upozorňují na některé aktuální otázky asociálního chování. Sborník uzavírá stať L. Macháčka, která souhrnně obsahuje krátké resumé jednotlivých příspěvků přednesených na konferenci a kladně hodnotí tuto akci jako významný přínos pro koordinaci práce sociologů v oblasti výzkumu mládeže.

¹ *Sociologické aspekty komunistické výchovy mládeže z hlediska SZM*. Bratislava, Smena 1972.

Dalším významným přínosem k rozpracování komplexu problematiky komunistické výchovy mládeže byla konference konaná v únoru 1973 ve Smolenicích na téma *Aktuální otázky komunistické výchovy učňovské a pracující mládeže*.

Jednotlivé příspěvky přednesené na konferenci byly publikovány ve sborníku *Sociologické aspekty komunistické výchovy učňovské a pracující mládeže*² jako souhrnná bilance dosud zjištěných poznatků z uvedené oblasti a pokus o aktualizaci konkrétních výsledků v sociální praxi.

V úvodní stati *Únor, KSČ a pracující mládež* prof. J. Zvara hodnotí význam únoro-
vého vítězství pracujících, hovoří o současném stavu komunistické výchovy mladých pracujících a zdůrazňuje nevyhnutelnost jednoho z rozhodujících aspektů při formování pracující mládeže – aspektu jasněho třídně politického uvědomění. V tomto smyslu jsou ve výchově učňovského dorostu značné rezervy.

R. Roško se zabývá ve svém referátu ekonomickými, sociálními a politickými přeměnami Slovenska za posledních 25 let (*Třídní a sociální struktura Slovenska v revolučních přeměnách*). Pracovní část konference byla věnována referátům teoreticko-metodologickým na téma *komunistická výchova a sociologie mládeže*. Z nich je třeba uvést příspěvek L. Macháčka k závažným otázkám náplně sociologických výzkumů mládeže (*Sociologie a komunistická výchova mládeže*). V. Němce k reálným předpokladům koncipování a praktického uskutečňování ideologické práce mezi mládeží (*Za vyšší účinnost ideové výchovy mládeže*). Rovněž referát A. Matějovského *Výzkum socialistického uvědomění mládeže* předkládá zajímavé zpracování teoreticko-metodologické koncepce výzkumu vztahu mládeže k socialistické společnosti. Referát A. Fazika a J. Jelínka rozebírá výsledky empirických výzkumů v otázce branné výchovy na školách II. stupně (*Otázky branné výchovy na školách druhého cyklu ve světle sociologického empirického výzkumu*). Pozoruhodné a podnětné jsou též příspěvky V. Dubského (*Vliv sociální struktury na formování politického vědomí mládeže*) a J. Majchráka (*Ke specifickým rysům způsobu života mladé generace*).

Další referáty se soustřeďují na problematiku týkající se přímo učňovské a pracující mládeže. Autoři předkládají výsledky výzkumů učňovské mládeže a dokládají tak, že sociologické zkoumání této skupiny se uspokojivě rozvíjí. Sem patří referáty V. Maděrové (*Některé poznatky z výzkumu učňů ve strojírenství*), J. Masgáča a J. Čipáka (*Z výsledků výzkumu učňů ve stavebnictví na Slovensku*), V. Blaha (*Několik poznatků o vztahu učňovské mládeže k umění*), D. Cahové (*Slovenská pracující mládež ve světle zdravotnických výzkumů*), příspěvek N. Stručkové (*Příprava mládeže na povolání a její začleňování do*

pracovního procesu) a P. Uhrina (*Aktuální otázky internátní výchovy učňovského dorostu*). Ve sborníku jsou též publikována vystoupení hostů z NDR – pracovníků Výzkumného ústavu mládeže v Lipsku – B. Vettera (*K problémům informovanosti pracující mládeže*), B. Bestramové (*Vztah učňů a mladých dělníků k práci*) a B. Nieblingové (*Některé otázky postojů odborných pracovníků k povolání a kvalifikaci*). Všechny tyto příspěvky výrazně dokumentují vzrůstající spolupráci sociologického výzkumu mládeže v rámci socialistických zemí.

Příspěvky obsažené v obou sbornících jsou výrazem rozvíjející se spolupráce mezi stranickými, státními a svazáckými organizacemi na straně jedné a vědeckovýzkumnými pracovišti na straně druhé. Autoři příspěvku se snaží řešit a zodpovědět aktuální otázky související s problematikou komunistické výchovy mládeže. Oba sborníky splnily svůj účel zejména v tom smyslu, že slouží jako informační materiál o nejnovějších poznatcích v oblasti sociologie mládeže jak pro pracovníky vědeckovýzkumných pracovišť, tak pro pracovníky zabývající se výchovou mládeže v praxi.

Zdena Čermáková

K. Marx - B. Engels: O moloďoži (O mládeži)

Moskva, Molodaja gvardija 1972, 464 s.

Nakladatelství ÚV Komsomolu vydalo zajímavou knihu, sestavenou z prací a článků zakladatelů vědeckého komunismu – Marxe a Engelse –, věnovaných problematice mládeže. Z. G. Apersjan, který knihu sestavoval, vybral nejen publicistické články a dopisy, ale zařadil do publikace i části Ekonomicko-filosofických rukopisů, Ekonomických rukopisů, Anti-Dühringa a jiných významných děl, v nichž se mluví o mládeži a které jsou velmi závažné pro pochopení sociálně ekonomického postavení mládeže v systému kapitalistické výroby.

Z. G. Apersjan rozdělil knihu na tři části. Prvá nese název *Postavení mládeže v kapitalistické společnosti, boj za práva mladého pokolení*. Druhou část nazval *Role mládeže ve společensko-politickém životě a třídní boj*. Poslední část má titul *Výchova a vzdělávání mládeže*. V závěru knihy jsou pak zařazeny vzpomínky různých významných osobností na vztah Marxe a Engelse k mládeži.

Do první části knihy byly zařazeny práce, v nichž se Marx a Engels zabývají analýzou postavení mladého pokolení proletariátu v systému kapitalistické výroby. Zabývají se zhoršováním životních podmínek proletariátu, poukazují na to, že s rozvojem kapitalismu jsou dělníci nuceni prodávat nejen svou pracovní sílu, ale že je nouze přinutila, aby „prodali“ do pracovního procesu také své děti. Marx s Engelsem rozebírají také postoj ofi-

² *Sociologické aspekty komunistické výchovy učňovské a pracující mládeže*. Bratislava, Smena 1973.